

بسمه تعالی

معاونت آموزش
دفتر طرح و برنامه های درسی

استاندارد آموزش شغل

عنوان آموزش شغل

ماشته باف

گروه شغلی صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شغل

۷-۵۴/۹۶/۱/۱

تاریخ تدوین استاندارد:

تا تاریخ ۹۵/۹/۱

مدت اعتبار استاندارد: از تاریخ ۹۰/۹/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزش شغل: ۷-۵۴/۹۶/۱/۱

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع دستی (بافت)
فاطمه عرفانی کارشناس ارشد صنایع دستی- رئیس اداره آموزش معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی
- صدیقه رضاخواه : کارشناس مسئول گروه صنایع دستی و هنر

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل:
- دفتر طرح و برنامه های درسی
- معاونت صنایع دستی استان چهار محال و بختیاری

فرآیند اصلاح و بازنگری :

-
-

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ، پلاک ۲۵۹

تلفن ۹ - ۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci @ yahoo.com

تهیه کنندگان استاندارد آموزش شغل شایستگی

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	محمد رضا طاهر پور	دیپلم	فنی	کارشناس ترویج و توسعه	۲۷ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۲	پروانه شرافت	فوق دیپلم	حسابداری	کارشناس آمار و ترویج و توسعه	۲۰ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : - آدرس :
۳	طوبی علیخانی	دیپلم	تجربی	بافنده استادکار ماشه	۱۰ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ۰۹۱۳۳۸۳۱۴۹۹ ایمیل : آدرس :
۴	سولماز نادریان	لیسانس	صنایع دستی	شرکت تعاونی هنرهای دستی	۱۵ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۵	سیماسادات مطهریان	لیسانس	صنایع دستی	سازمان صنایع دستی	۸ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۶	فاطمه عرفانی	لیسانس	صنایع دستی	سازمان صنایع دستی	۲۱ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۷	خورشید ولی شریف آباد	دیپلم	صنایع دستی	سازمان صنایع دستی	۲۰ سال	
۸	صدیقه رضاخواه	لیسانس	شیمی	مسئول گروه صنایع دستی و هنر	۲۰ سال	

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود.

استاندارد آموزش :

نقشه ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل .

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود .

شرح شغل :

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل ، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی ، مسئولیت ها ، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

کارورزی:

کارورزی صرفاً در مشاغلی است که بعد از آموزش نظری یا همگام با آن آموزش عملی به صورت محدود یا با ماکت صورت می گیرد و ضرورت دارد که در آن مشاغل خاص محیط واقعی برای مدتی تعریف شده تجربه شود.(مانند آموزش یک شایستگی که فرد در محل آموزش به صورت تئوریک با استفاده از عکس می آموزد و ضرورت دارد مدتی در یک مکان واقعی آموزش عملی ببیند و شامل بسیاری از مشاغل نمی گردد.)

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مربیان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مربیان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرش :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام استاندارد آموزش شغل:	
ماشته باف	
شرح استاندارد آموزش شغل:	
ماشته بافی شغلی است از مشاغل گروه صنایع دستی که عهده دار وظایفی همچون استقرار دار بر روی زمین ، چله دوانی ، بافت ماشته در دار افقی می باشد و با مشاغلی نظیر ریسندگی صنعتی و سنتی (دست ریس) و رنگ رزی مرتبط است .	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : پایان دوره راهنمایی حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت جسمی و روانی مهارت های پیش نیاز : ندارد	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۱۰۱ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۳۲ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۶۹ ساعت
- زمان کارورزی	: - ساعت
- زمان پروژه	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی :	۲۵ درصد
- عملی :	۶۵ درصد
- اخلاق حرفه ای :	۱۰ درصد
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
لیسانس صنایع دستی یا نساجی با ۲ سال سابقه مرتبط فوق دیپلم صنایع دستی و نساجی با ۴ سال سابقه مرتبط دیپلم با ۶ سال سابقه مرتبط	

* تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

ماشته بافی رشته ای است در گروه صنایع دستی عشایری که با استفاده از پشم (به عنوان تار و پود) توسط بافنده بر روی دار زمینی بافته می شود و معمولاً دارای سه یا چهار رنگ (شامل سرمه ای ، قرمز ، نارنجی و سفید) می باشد.

این دست بافت بعنوان زیر انداز و روانداز (پتو) و هم بعنوان دکوراسیون بهون " سیاه چادر " و بعضاً بعنوان روکش و روپوش بار و چهارپایان بکار می رود.

* اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

TRADAtional wearing
(mashteh bafi)

* مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

- ریسندگی سنتی
- ریسندگی صنعتی
- رنگرزی عمومی
- نساجی سنتی
- موج باف

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

- الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع .....
- ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع .....
- ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع .....
- د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شغل / شایستگی^۱

- شایستگی ها / کارها^۲

ردیف	عناوین
۱	آماده سازی مواد اولیه مصرفی
۲	راه اندازی دار زمینی
۳	چله دوانی و بستن کوچی
۴	بافت ماشته
۵	پرداخت، تکمیل، پرز گیری، کرز گیری، آهارو.....
۶	
۷	
۸	
۹	
۱۰	
۱۱	
۱۲	
۱۳	
۱۴	
۱۵	

^۱. Occupational / Competency Standard

^۲. Competency / task

	زمان آموزش			عنوان : آماده سازی مواد اولیه
	جمع	عملی	نظری	
	۱۱	۷	۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-خامه پشم نمره ۵پر تاب -دار فلزی تاشو -کرکید -قیچی - متر - کارد منابع: -شناخت نقوش قالی وسایر دستبافت ها چهار محال وبختیاری - صنایع دستی کهن ایران - جزوات موجود در اداره کل			۲	دانش : - الیاف چله و پود مصرفی از نظر نوع پشم (بهاره، پاییزه) و بررسی خواص آنها - نحوه کار و دقت در انتخاب مواد اولیه مناسب
			۲	
		۴		مهارت : - انتخاب خامه مرغوب و متناسب (از نظر متریک) - انتخاب نمره خامه (با سیستم متریک) - انتخاب رنگ بندی های مناسب و مرسوم - دسته بندی و آماده سازی خامه های مصرفی
		۱		
		۱		
		۱		
				نگرش : -افزایش دقت در حفظ اصالت ماشته بافی در هنگام انتخاب رنگ مواد اولیه
				ایمنی و بهداشت : -استفاده از ماسک
				توجهات زیست محیطی : -سعی در به حداقل رساندن ضایعات الیاف -

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان: راه اندازی دار زمینی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۴	۱۰	۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- جعبه ابزار - دار فلزی تاشو -دفتین -قیچی - متر - کارد منابع: -شناخت نقوش قالی وسایر دستبافت ها چهار محال وبختیاری - صنایع دستی کهن ایران - جزوات موجود در اداره کل				دانش : -روش مونتاژ و اتصال قطعات دار به یکدیگر -روش آماده سازی چوبهای متناسب برای کوچیها
			۲	
			۲	
				مهارت : -ایجاد مقیاس و نشانه بر روی دار برای نشانیدن چله -تنظیم و گونیانمودن دار -مونتاژ و اتصال قطعات دار به یکدیگر -آماد سازی چوب کوچی و سایر قطعات
		۱		
		۳		
		۳		
		۳		
	نگرش : -اطمینان و گونیا بودن دار - اطمینان از سلامت دار (عاری از شکستگی و ...)			
	ایمنی و بهداشت : -توجه به محل نشستن بافنده و رعایت ارگونومی بدن -توجه به نکات ایمنی به هنگام نصب دار -توجه داشتن به نور کافی در محیط کارگاه			
	توجهات زیست محیطی : -			

	زمان آموزش			عنوان : چله دوانی و بستن کوچی
	جمع	عملی	نظری	
	۳۶	۲۲	۱۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-خامه پشم نمره ۵ پر تاب -دار فلزی تاشو -کرکید -قیچی - متر - جعبه آچار			۸ ۳ ۳	دانش : -نحوه چله دوانی (توسط ۲ نفر) -اندازه قواره های مرسوم و استاندارد ماشته و تناسب آن با چله دوانی -تنظیم فاصله ریشه ها بر اساس نمره نخ پود
منابع: - شناخت نقوش قالی وسایر دستبافت ها چهار محال وبختیاری - جزوات موجود در اداره کل		۵ ۵ ۵ ۵ ۲		مهارت : -انجام چله دوانی -یکنواخت کردن نخ های عرضی و طولی -نصب کوچی ها - تنظیم نخ های کوچی -تنظیم و گونیا نمودن دار
	نگرش : -افزایش دقت درحین چله دوانی به جهت یکسان بودن کشش چله ها -دقت درتنظیم کوچی ها			
	ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک			
	توجهات زیست محیطی : -جمع آوری الیاف اضافی			

	زمان آموزش			عنوان : بافت ماشسته
	جمع	عملی	نظری	
	۲۷	۲۰	۷	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دانش :				<ul style="list-style-type: none"> - نحوه گذراندن پود از لابلای تارها (چله ها) - مسیر عبور پودها از میان کوچی ها - مفهوم کرکید زدن (شانه زدن -دفتین زدن) - نقش اندازی
مهارت :				<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد طرح وراه راه ، لوزی، هندسی و ... نقش بااستفاده از نخ های الوان - ایجاد طرح با استفاده از حرکت کوچی ها - حرکت پودها از لا بلای تارها (چله ها) - کرکید زدن یکنواخت (شانه زدن) - جدا نمودن ماشسته از دار - برش قطعات به اندازه های مرسوم
منابع: -شناخت نقوش قالی وسایر دستبافت ها چهار محال وبختیاری - صنایع دستی کهن ایران - جزوات موجود در اداره کل	۲			
	۵			
	۴			
	۴			
	۳			
	۲			
				نگرش :
				-افزایش دقت وسرعت عمل درحین بافت وپود گذاری -افزایش دقت وسرعت دربرش نخها
				ایمنی و بهداشت :
				- رعایت فیزیک بدن هنگام نشتن بر روی دار(رعایت ارگونومی صحیح بدن) - رعایت ایمنی هنگام برش وپرزگیری
				توجهات زیست محیطی :
				- سعی در استفاده صحیح از مواد اولیه به جهت حفظ منابع طبیعی کشور و جلوگیری از ضایعات بیپهوده

	زمان آموزش			عنوان : پرداخت ، عملیات ، تکمیل نهائی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۳	۱۰	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
-خامه پشم نمره ۵ پر تاب -دار فلزی تاشو -کرکید -قیچی - متر - جعبه آچار منابع: -شناخت نقوش قالی وسایر -دستبافت ها چهار محال وبختیاری				دانش : -شناخت اندازه های قواره های مرسوم -نحوه مونتاژ تخته های ماشته به یکدیگر(اتصال دو لبه) -انواع عیوب (پاره گی ، بالا زدگی ، سر سری) - وسایل برطرف کننده عیوب ماشته - نحوه نگهداری و شستشوی ماشته
- جزوات موجود در اداره کل				مهارت : - اتصال تخته های ماشته به یکدیگر - کزدادن، پنهان کردن سرگروه ها و یکدست نمودن سطح ماشته - آهار کاری و بسته بندی متناسب - نحوه انبار کردن ماشته تولیدی - رفع عیوب احتمالی پس از پایان بافت
				نگرش : - دقت و سرعت عمل در حین کار
				ایمنی و بهداشت : -نگهداری ابزار کار در محل مناسب
				توجهات زیست محیطی : -عدم دور ریزی ضایعات به محیط زیست

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	دار فلزی تاشو	لوله فلزی مانسمان یا چوب	۸	به ازای هر ۲ نفر یک دار
۲	جعبه آچار	-	یکدست	
۳	کپسول آتش نشانی	-	-	
۴	دستگاه تهویه	-	-	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	الیاف الوان	پشم نمره ۵ پرتاب	۲۵۰+	کیلو
۲				

توجه :

- مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود .

- برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	تخته وایت برد		۱	
۲	کرکید		۳	
۳	قیچی		۳	
۴	کارد		۳	
۵	متر پلاستیکی		۱	
۶	ماژیک		۱	

توجه :

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود .

- منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	فرهنگ جامع فرش ایران	احمد دانشگر		۱۳۷۲	تهران	علامه طباطبایی
۲	بختیاریها، بافته ها، نقوش	فرحناز قاضیانی		۱۳۷۶	تهران	میراث فرهنگی
۳	صنایع دستی کهن ایران	هانس ای وولف	ابراهیم زاده	۱۳۷۲	تهران	انقلاب اسلامی
۴	فرشنامه ایران	حسن آذر پاد		۱۳۷۲	تهران	پژوهشگاه میراث
۵	جزوه (مجموعه صنایع دستی استان)	محمد رضا طاهرپور		۱۳۸۹	شهرکرد	اداره کل استان

- سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	سال نشر	مؤلف / مؤلفین	مترجم / مترجمین	محل نشر	ناشر	توضیحات
۱	جزوه تهیه شده توسط مربی کتاب جامع صنایع دستی ایران			فاطمه عرفانی			

فهرست سایت های قابل استفاده در آموزش استاندارد

ردیف	عنوان
1	ندارد
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	